

- Daniel Wolf, myndig, Christian Wolf, døbt $23/11$ 1684, og Catharina Wolf, døbt $9/4$ 1693¹⁾.
6. *Anders Skancke*, døbt $29/11$ 1657 og begr. $7/3$ 1658.
7. *Gabriel Skancke*, født $21/8$ 1659, var død før $19/5$ 1684, paa hvilken dag hans efterladte trolovede, Anna Pedersdr. lod døbe deres søn *Lauritz Gabriel Skancke*.
8. *Magdalene Skancke*, „den yngste datter“, født $13/3$ 1661, blev gift først $14/11$ 1681 med *Jens Pedersen Skanderup*, der døde $8/10$ 1692, vel 43 aar gl. paa Klomsæt, og derpaa $11/6$ 1698 med Gunlek Niculssen. Hendes søn Zacharias Skanderup omkom $20/7$ 1702, 15 $1/2$ aar gl, idet han red udi en myr for at jage op ællinger.

Om Hamarbispen Karl Jenssons æt.

Af N. O. Kolsrud.

Blandt Norges katolske prælater er der vel faa, som er bedre kendt af almenheden end biskop Karl Jensson paa Hamar (1505/6—1511/12), og faa har som han vakt historikernes udelte interesse. Hans politiske stilling i den urolige tid ved begyndelsen af det 16de aarhundrede og hans romantiske skjæbne har været et tiltrækkende emne at behandle. Tiltrods for, at kilderne langt fra er saa fyldige, som man skulde ønske, saa har de dog givet stof nok til fantasifulde udsmykninger (Svaning, Huitfeldt) og aandrige historiske kombinationer (Keyser, Allen)²⁾, og endog i et belletristisk arbeide af nyere datum (J. B. Bulls „Mørke Aarhundreder“ I og II) spiller denne biskop en fremtrædende rolle.

Man har hidindtil maattet savne nærmere oplysninger om en ting, der dog maa antages at have nogen interesse, nemlig biskop Karls herkomst og æt. Fra de almindelig benyttede kilder³⁾ kan kun sparsomme bidrag hentes til kundskab om denne sag; hvad vi ved, indskrænker sig til følgende:

¹⁾ De øvrige børn var: Michael døbt $1/2$ 1674 og begr. $19/6$ 1674, Martha døbt $13/12$ 1676 og død før 1713, Zacharias født $1/11$ 1678 og begr. $15/1$ 1680, Christian døbt $1/1$ 1681 og begr. $12/3$ 1684, Gabriel døbt $9/10$ 1683 og begr. $15/1$ 1684. D. Thrup: „Christianssands Stifts Prester i det syttende Aarhundrede“ s. 180 har om disse flere meningsløsheder og fejl.

²⁾ Dr. L. Daae, der sidst har behandlet bisp Karls liv (Norsk hist. Tidsskr. 4. III [1905]) har brugt et andet princip for fremstillingen og derved opnaaet større paalidelighed.

³⁾ Den udførligste angivelse af kildematerialet findes hos Keyser og Daae.

Fra troværdigt svensk hold, at biskopen 1508 havde en søster, gift med Per Kempe i Medelpad; efter vidnesbyrd af samtidige diplomer og senere historiske optegnelser (Skiby-krøniken, Hamarbeskrivelsens bisperække, presterækken i Hovs hovedkirke paa Totn), at han var adelig, — ligesom ogsaa senere tider (biskop Jens Nilssøn, Arild Huitfeldt) sees at have tillagt ham navnet „Jæmt“¹⁾. Man har hidtil ladet denne tradition staa ved sit værd uden nærmere at undersøge det faktiske forhold²⁾.

Den i diplomer forekommende navneform er „Karl Jensson“; kun et eneste sted læses det svenske „Jönsson“ (D N II nr. 1022). Nu har altsaa Karls fader hedt Jens (Jenis) eller Jöns (Jönis), og begge former bruges i Jämteland (dog hyppigst Jens). Det kan tænkes, at bispen er opkaldt efter sin farfar, og det vil derfor ikke være uberettiget at søge som hans far en jæmtelænding ved navn Jens Karlsson.

En saadan mand findes virkelig, og hans navn forekommer i breve mellem aarene 1435 og 1476. Med hensyn til tiden passer dette udmærket; thi den senere biskop Karl blev i 1486 indskreven som student ved Rostocks universitet. I det vi indtil videre forudsætter her at have fundet den rette, vil vi undersøge slegtsforholdene lidt nærmere.

I 1430—40aarene møder vi paa gaarden Hov (Hackås sogn) i Jämteland en familie, bestaaende af enken Radgerd Ketilsdotter, hendes fem sønner Per, Ørjan, Erik, Jöns og Olav Karlsønner samt en dotter Christina. Samtlige disse mænd forekommer siden i flere breve, nævnt med forskjellige epitheta: saaledes kaldes Per, Jens og Olav „beskedelige mænd“; Ørjan og Erik nævnes endog „velbaarne mænd“. Vi har da her at gjøre med en jæmtelandsk adelsæt; men naar det gjælder

¹⁾ Dette tilnavn findes ikke samtidig brugt om biskop Karl, men det forekommer ingenlunde sjelden som saadant ved andre personer (f. eks. Jens Jamt (D N VII nr. 706), Per Jamt (D N XIV 788)).

²⁾ Dr. L. Daae formoder (Kong Christiern den Førstes norske Historie [1879], s. 85 Note 1), at biskop Karl er en nær frænde, maaske en brodersøn av Kong Karl Knutssons hærfører hr. Ørjan Karlsson, men i sin ovenfor nævnte afhandling i Norsk hist. Tidsskr. har han ikke genoptaget denne formodning.

spørgsmaalet om, hvorvidt bisp Karl paa Hamar tilhører denne æt eller ei, vil man vel fordre stærkere grunde for at antage et saadant slegtsskab, — hvorvel der intet urimeligt kan siges at være i denne tanke.

En sikrere vei vil det derfor være at undersøge det heraldiske materiale, som kan findes at være til støtte. Hverken den norske eller den svenske sigillsamling er endnu bragt op til den tid, vi har for os; det norske diplomatarium giver som regel ingen besked om seglenes udseende (en undtagelse danner dog de sidste bind); det svenske diplomatarium fra 1401, hvilket stadig beskriver de sigiller, som findes, er endnu ikke rullet længer end til 1420. — Et held er det derfor, at vi har bevaret et forseglet brev¹⁾, hvoraf vi kan lære bisp Karls (vaaben-)mærke at kjende. Dette viser sig at være et krokot ben med en spore (?) — knæet mod venstre for beskueren —. Omskriften er ulæselig; men det er ikke tvil underkastet, at det er bispens eget segl, som vi her har for os; thi det er brevets eneste, og udtrykket „nostro sub signeto“ giver sikkerhed nok.

I det norske diplomatarium er der trykt en mængde breve fra Jæmteland, hvilke saa godt som alle tilhører Kgl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitets-Akademien i Stockholm. Ved et par af disse er seglet bevaret for brødrene Per og Jens Karlssønner²⁾. Efter henvendelse blev der³⁾ ved godhed af riksantikvariern, hr. Hans Hildebrand, meddelt mig oplysninger om seglenes udseende. Disse viste sig af det tilsendte rids at være ganske smaa og utydelige, det ene endog sønderbrudt; men allerede ved første øiekast fremgaar ligheden med bisp Karls segl. Paa begge to er (vaaben-)merket en ophøiet figur, der kun tør antages at være

¹⁾ Trykt D N I 1020. Originalen tilhører Deichmanske bibliotek i Kristiania og opbevares i rigsarkivet sammesteds. Ved undersøgelse fandt jeg, at seglet, som er trykt i rødt lak paa papir, var noget beskadiget, saa at hjelmen og løvverket var utydeligt; men selve vaabenskjoldet er helt. — Seglet er ogsaa bevaret ved et pergamentsbrev i Danske Selskabs samlinger i Kjøbenhavn (D N V 958).

²⁾ D N VI 530. 3 og XIV 55. 1.

³⁾ Under 15de jan. 1906.

et kroket ben, med knæet mod venstre (for beskueren) paa Pers sigill, mod høire paa Jens's.

Det vil saaledes af ovenstaaende kunne siges som ganske sikkert, at alle disse tre mænd tilhørte samme æt, eftersom de var fra samme landsdel og førte det samme merke i sit vaaben-skjold. Dette er intet andet end det saa vel kjendte. Skanke-vaaben; men om Jæmtelandsætten hænger sammen med den sydnorske af samme merke, kan ikke her paavises. Det tør derfor være passende indtil videre at omtale den slegt, vi her har for os, som Jæmte-Skankerne.

At lede op igjen de gamle storætter i middelalderen er ingenlunde noget endeframt arbeide; thi det diplomatariske materiale er ikke altid det bekvemteste for genealogiske undersøgelser. Imidlertid er det forholdsvis let at finde rede paa Jæmte-Skankerne, og jeg vil i det følgende fremlægge, hvad jeg har kunnet samle. Det har væsentlig personalhistorisk interesse.

Af de ovennævnte søskende paa gaarden Hov omtales Christina i 1435, idet hendes brødre Ørjan, Jens og Olav løste hende ud af fædrearven, vistnok i anledning af hendes giftermaal¹⁾. Medgiften maa siges at have været ganske betydelig: 300 mark sølv i gode penge, desuden kopper og gryder, hendes klæder — kaaber, kjortler og linklæder — og endelig 50 mark for „anden del“, som hun havde i gaarden (D N XIV 48)²⁾.

I 1438 om vaaren solgte Radgerd Ketilsdotter med sam-

¹⁾ Sml. D N III 954, hvor Bjørn i Kluksaas giver sin dotter Christina hendes medgift og løser hende fra gaarden. Dette blev gjort i hendes „velfarøel“.

²⁾ Maaske er hun identisk med den Christina Karlsdtr., som ifølge sin egen bevidnelse (dat 1482) havde været gift med Ingemund, der tillige med sin broder Anund havde brugt Hunga (Bodsjö sogn) (D N XIV 149). Det turde da være hendes æt, som ved 1550 sad paa Hunga; vi finder nemlig navne, som er egne for Hovs-ætten: Olav Jensson i Hunga (1548/53) udløste i 1548 to unævnte søstres odelsret i gaarden ved at betale til hver af sine svogre, „god mand“ Halvard Olsson i Helle (Brunflo) (1535/48) og Sven Persson i Stavanæs (Stamnäs i Refsund) 10 mark samt $\frac{1}{2}$ mark i sone (D N XIV 850). — Jens Jensson i Hunga betalte 1553 til sin søster Kirstin Jensdtr. i Fjale (Fjåle i Refsund) og hendes bonde 6 mark i penge og 6 mark i jord, som var $\frac{1}{2}$ tridjung i østre Fjale, og til sin (ugifte?) søster Gertrud 12 mark, alt for deres odelsbyrd i Hunga (D N XV 632).

tykke af sine sønner og maager¹⁾ gaarden Heglid (Häglet i Sunne) til provsten hr. Ilian (D N III 742). Denne gaard har saaledes hørt til fædrearven, og det ser ud til, at der endnu var sameie mellem brødrene. Selve hovedgaarden, Hov, vides ikke at være bleven delt, hvorimod andre til ætten hørende gaarde er blevet udskiftet. Saaledes fik ialfald Erik af sine brødre Ørjan og Olav deres eiendom i Vesterhus (Frösön) mod at give afkald paa sin del i Hov, hvorom udstedtes brev af fire raadmænd i Trondhjem høsten 1438 (D N III 747).

Saavel Erik²⁾ som Olav var døde i 1488 uden at have efterladt sig børn (D N III 965).

Hov gaard blev i Ørjan Karlssons eie, indtil han — vistnok paa grund af sin fremrykkede alder — i 1470 giver sin søn Karl den ene halvpart med alt tilliggende gods, medens han samtidig overdrager ham at bruge den anden halve del til faderens bedste og behov. Ørjan nævner sig ved denne leilighed som ridder; han kaldes i 1450 „herre“ (D N XIV 81) og faa maaneder før „velbaaren mand“ (D N VI 530), men er i 1438 kun „beskedelig mand“ (D N III 747). Sandsynligvis er han — som dr. L. Daae mene³⁾ — identisk med Kong Karl Knuts-sons Hærfører Ørjan Karlsson, der i slutten af 1452 og begyndelsen af 1453 gjorde indfald i Norge til bedste for sin herres sag. I saa fald tør han være slaaet til ridder af kong Karl ved kroningen i Trondhjem høsten 1449; i Norge anerkjendtes han dog ikke som saadan, idet norske mænd alene omtaler ham med hans snaue Navn „Jyrjan Karlsson“; derimod nævner kong Karl ham „herre Ørjan“⁴⁾. Senere blev han medlem af kong Karls svenske raad og indehavde 1457 Stillingen som „förlåfvare“ paa Stockholms slot⁵⁾. Men da kong Christjern I samme aar indtog

¹⁾ Der har saaledes været flere døtre paa Hov; men kun Christina kjendes.

²⁾ Som „velbaaren mand“ (D N XIV 68) tør Erik være identisk med den Ericus Karoli armiger, der var tilstede i Kalmár 21. juni 1471 som medlem af Norges og Danmarks riges raad (D N III 893).

³⁾ Kong Christiern den Førstes norske Historie, s. 85.

⁴⁾ Diplomatarium Christierni Primi, ed. C. Wegener, s. 46 sammenlignet med med s. 53 f. (= D N VIII s. 382).

⁵⁾ A. A. v. Stiernman: Swea och Götha Höfdinga-Minne (Stockholm 1756), s. 13.

byen, blev hr. Ørjan, kansleren dr. Ryting og flere af Karls tilhængere fangne og mishandlede af de danske.

Dette omtales først af den samtidige 2den fortsætter af Rimkrøniken¹⁾, og siden i et meget troværdigt haandskrift fra slutten af det 15de eller begyndelsen af det 16de aarh., hvilket bærer titelen „Danske Kong Christierns Handel“²⁾.

Hr. Ørjan var død 1477³⁾; hans enke Margrit Jensdotter var vistnok hans anden hustru, og maa have været gift før, eftersom hun ved denne tid havde to voksne sønner, hvilke hun nævner som Knut og Gjord Perssønner, medens hun i samme brev ikke kalder Karl Ørjansson sin søn. Hendes herre hr. Ørjan havde givet hende til rette morgengave Gillestad og Løvdeberg (i Hackås); disse gaarde solgte hun nu til Karl paa Hov for 50 mark (D N III 917); han havde allerede tidligere (1475) af Lindorm Nilsson købt to systerlodder (tilhørende hans hustru og dennes syster) i gaarden Gillestad for 8 jæmtske mark, og endda en „systerdel“ blev i 1523 lagt til det øvrige, idet Karls søn Ørjan paa Hov købte denne part af Ingemund og Olav Ingemundsson i Løke (Lockne)

¹⁾ Twå gamla Swenske Rijn-Krönikor, udg. af Joh. Hadorph (Stockholm 1674), I s. 463:

„Tha lät Konung Christiern gripa äpter Biskops*)taal.
Swa manga han hade misztänckte i waal:
Doctor Ryting Konung Karls Canceläre war,
Ther sine troheet med ährom bar,
Her Niels Pederson Gramso ok flere,
Ok manga andra mere;
Her Ørjan Karlson then sköna Man,
Förty Erkebiskopin räddis för han,
The leto them alla pijna,
Ok sade thet the drogo alla ena lijna:“

*) Erkebisköp Jöns Bengtsson Oxenstjerna.

²⁾ Handlingar rörande Skandinaviens Historia V (1818), s. 12 f.:

„Item tenken huru han (o: Christjern) lot gripa herr Ørjan Karlsson, doctor Ryting, Sten Bengtsson ok manga andre dandemend, borgare i Stokholm, ok lot setja dem i tornet för lygn skuld, ok lot taga bort en del hvat de ätte; somliga lot han pina at de blive död der utäv, ok somliga at de miste deris helbrygde; somlige blevo ok lenge i järnen, at de blivo stimpare mot Guds ära ok rätt ok hans Konungsliga ede etc.“

³⁾ D N III 917. Han kan saaledes ikke, som Stiernman mener (anf. skr s. 13), være den samme, som Ørjan Karlsson, der 1498 var høvedsmand paa Öresten.

for 10 jæmtske mark (D N III 910; XIV 392). — Karl Ørjansson har ikke arvet sin faders ridderværdighed; thi han er kun „beskedelig“ og „hæderlig“ mand (D N III 917, 938). I 1488 var han død (D N III 965).

At den nys nævnte Ørjan Karlsson paa Hov var hans søn, bliver sikkert derved, at denne i 1526 af Sven i Heglid oppebar en hest for sin odelsret og tiltale i denne gaard (D N XIV 561). — Ørjan og hans syster Anne var vistnok i 1488 endnu umyndige, eftersom de havde ombudsmand for rette og ikke selv kunde møde (D N III 965). Første gang han sees at være opnævnt som domsmand paa tinge, er i 1500 (D N III 1017), og siden er han meget benyttet som saadan, som vidne eller besegler ved forskellige transaktioner (en række breve i D N), sidst 1530 (D N XIV 696).

Da Anne Karlsdotter blev gift med Per Jonsson, blev Hov og Gillestad opmaalt i mælingstal, og Anne, som havde faaet den sidstnævnte gaard som sin del, havde da „inde med sig“ 20 lod sølv mere end broderen; men han eftergav hende dette „for dannemænds bønns skuld“. Siden, da hr. Erik Andersson, kirkeherre i Ovik og landsprovst over Jæmteland, var paa Hov og „gjorde hustru Anne i Gillestad sin rede“ (∴ meddelte hende sakramentet) blev hun tilspurgt af sin brodersøn Per Ørjansson i Hov, om hun havde faaet sit rette bytte og arv i hans faders gods. Dertil svarede hun, at Ørjan havde gjort hende god skjel og lovet, at „hvart hun levde længer eller skjæmmer, da skulde aldrig hun eller hendes arvinger der ydermere oppaa tale“. Da saa imidlertid siden skede, blev der opsat provsbrev om dette skifte paa Hakkaas høstting 1551 (D N XV 602). — Paa samme høstting 2 aar efter kom frem hustru Annes 2 maager, Olav Laurensen i Gillestad (hans hustru hedte Ingrid) og Sven Torgotsson sammesteds, og klagede paa sine hustruers vegne over Per Ørjanssons børn i Hov, at deres værmoder ikke fik ret bytte eller maal med sin broder. Men da kom hæderlige mand hr. Erik i Ovik fram paa børnenes vegne og svarede, at saa var skeet, og fremlagde derhos ovennævnte brev, hvorfor de 12 domsmænd kjendte Per Ørjanssons børn kvit og fri at holde yder-

mere maal og bytte med sine frænker i Gillestad (D N XV 629). — Utilfreds med dette vilde Olav Laurensen gjøre endnu et forsøg, og mange aar efter fik han med sig to mænd fra Sande (i Hackås) og gik til Per Andersson i Fetstad (Hackås, nu Fäste), som da laa for døden, for at faa greie paa, hvordan det var gaaet til, dengang han var i prov og bytte mellem Ørjan Karlsson i Hov og hans søster hustru Anne i Gillestad. Svaret var imidlertid som før, at regnskabet dem imellem var op- og afgjort; formodentlig har Olav dermed slaaet sig til ro (D N XV 700).

Heller ikke Ørjan (den yngre) var ridder; men foruden med de almindelige benævnelser i jæmtelandske breve (se stamtavle I) omtales han ogsaa af en dansk mand som mand „af vaaben“ (D N XIV 686); han førte i sit segl Skanke-vaabenet, nærmere bestemt et ben og en stjerne, med omskrift: [S.] Georgii Karoli. Skanken er saaledes uomtvistelig slegtsmerket, mens stjernen maaske tør betragtes som personligt merke (D N XIV 225, dat. 1509; 559, dat. 1526).

„Ærlig og velbyrdig mand Jørgen Karlsson paa Hov“ har ogsaa spillet en rolle i historien, om ikke saa stor, saa dog værd at nævnes¹⁾. — Han var en „besynderlig god ven“ af den saintidige, saa vel kjendte hr. Vincens Lunge, der endog kalder ham „svoger“ — en benævnelse, som intet har at bestille med slegtskabsforhold, men kun er udtryk for nært personligt venskab. Det skriver sig vel fra den tid, da Vincens i egenskab af Jæmtelands lensherre bereiste landet vinteren 1527—28 og var Jørgens gjest (D N XIV 719).

Besiddelsen af dette len, som af kong Frederik I var overdraget Vincens i 1525, fik nogen betydning i den strid, der udbrød mellem ham, Norges mægtigste mand, og erkebispem Olav Engelbretsson. Da Vincens og snart efter hans foged i Jæmteland, Jørgen Persson, var dragne bort efter den nævnte reise, sendte erkebispem sin tro mand Haaken paa Egge (?= Haakon Thorstensson, tidligere underfoged i landet (D N III 1018; XIV 203, 215)) derind for i deres fravær at tinge almuen fra kong

¹⁾ Kort omtalt af L. Daae i Norsk hist. Tidsskr. 1. III. s. 294.

Frederik og dets rette lensherre og erkebispem tilhaande, idet han sagde, at Vincens Lunge var rømt fra landet med hustru og børn. Men da traadte Jørgen Karlsson op imod Haaken paa Egge, „givendes saa for svar, at de ingen vilde svare, hørige, lydige være, eller og skat give vilde, uden de havde alles vores herrers og kongers aabne beseglede brev til almuen“, slig som Vincens Lunge havde der i landet ladet forelæse. I 1529 (2. aug. eller 13. dec.) skriver hr. Vincens fra Lungegaarden i Bergen til sin ven Jørgen og takker ham, fordi han har givet almuen „de bedste, nytteligste og bestandugste raad“, og fordi han ved sit svar havde „stillet og afvendt en evig skade, som almuen kunde formedelst slig Haagens paa Egges løgn, digt og forræderi udi faldet have“, hvorfor der bør ham „baade ære, pris, løn og tak“ saavel fra kongen som lensherren selv og den menige almue. Vincens Lunge sender med sine tjenere, hr. Nils (hans kapellan) og Per Nilsson, en beseglet kopi paa pergament af sit forleningsbrev og dets følgebrev¹), idet han begjærer af Jørgen, at denne vil være tilstede og lade brevene forelæse paa hvert tingsted over alt Jæmteland, og minde almuen om de løfter og tilsagn, de gjorde ham den tid, han var der i landet. — Han tilskriver samtidig Jørgen Olsson, at han — saafremt han selv vil — skal oppebære skatten; men hvis han endelig vil være erkebispem huld og tro, da skal hverken Jørgen Karlsson eller nogen anden dannemand give ham noget. Da skal hr. Nils og Per Nilsson oppebære skatten, til Jørgen Persson kommer igjen. — Vincens Lunge siger, at han har tilbetroet Jørgen Karlsson besynderligen for nogen anden sit gavn og bedste, og han forundrer sig over, at „Haagen paa Egge ikke blev fulgt ud af landet med pil, skeiter og baspyd“, naar han saaledes uden kongens brev forvildede almuen og gjerne kom den om hals, liv og velfart. Han slutter med en hilsen fra sin hustru, beder ham stole paa, at det „ikke er i erkebispem eller nogens i Norge magt ham af landet at fordrive“, og lover, at det skal han „snarligen spørge en tidende og smukt spil til“ (D N XIV 661).

Om vinteren sendte erkebispem atter en mand ind i Jæmteland for at tinge med almuen, denne gang en ved navn Trond

Iversson²⁾); den 9. febr. 1530 tilskriver denne sin herre, og siger, at han har faret over næsten hele landet og faaet godt svar: almuen ønskede allesteder at faa nyde hans naade erkebispens for deres herre. Det kan saaledes lidet have gavnet, hvad Jørgen Karlsson talte til bedste for Vincens Lunge, og dennes styrelse har vistnok heller ikke været likt af jæmtelændingerne; thi Trond meddeler, „at ingen mand maatte gaa længer end en mil fra sin gaard, med mindre de maatte give hannom penninge derfor, saa mange som hannom paa æskede“ (D N XIV 676). Stemningen var virkelig ogsaa for erkebiskopen; thi kort efter (20. marts s. a.) skrev Jæmtelands lagmand paa hele almuens vegne to breve, et til erkebispens med ønske om at maatte beholde ham som deres lensherre, og et til kongen, hvor dette ønske bedes opfyldt (D N XIV 679, 680). Som væsentligste grund angives, at veien til Trondhjem er lettere end til Bergen eller Danmark, medens de mange klagemaal, hvoraf et par gjælder Vincens Lunges bestemmelser, synes at spille en underordnet rolle i dette spørgsmaal.

Hvor snart disse nyheder var kommet hr. Vincens for øre, kan ikke vides; men han havde ialfald faaet høre af nogle af sine venner, at erkebispens skulde have skrevet til kongen om ham, at han vilde „lade sig hylde for kong i Jæmteland“. Dette anser Vincens Lunge for „den største sag“, erkebispens med ham havde, og han mener, at denne her har spurgt et falsk vidnesbyrd af hans uvenner (D N XIV 684). Han tilskriver derfor Jørgen Karlsson med begjæring om, at denne i forening med Jørgen Persson eller andre af hans tjenere (som hr. Nils, Per Nilsson eller Jørgen Olsson) vil skaffe ham et vidnesbyrd af „24 de ypperste mænd“ i landet om, hvad han havde forhandlet med almuen paa tingene vinteren 1528—29. Brevet er dateret Tønsberg 9. april 1530, og han er nu paa vei ned til Danmark

¹⁾ Denne kopi er udstedt af hr. Esge Bilde, hr. Nils Lykke, Erik Ugerup og Geble Pedersson samt 7 raadsmænd i Bergen og dat. 4. dec. 1529, hvorfor Vincens Lunges brev maa være skrevet 12. dec. (D N XIV 669).

²⁾ Foged i Jæmteland 1534 og 36 (D N XIV 727, 746); 1539 og 47 forenlet med Utstein kloster (D N XII 615; XIII 651).

for at faa sit tiaars lensbrev paa Jæmteland stadfæstet. Han beder derfor Jørgen fli det saa, at skatten bliver i landet, indtil han selv eller hans bud kommer did. Han ønsker, at det omtalte vidnesbyrd med det allerførste kan blive gjort færdigt, og han sender derfor kopi (udkast) til et saadant og desuden til et andet vidnesbyrd om privilegier angaaende forbrudt jordegods og ødejord (D N XIV 685). Disse udkast er kun bevarede i en noget senere afskrift, og ifølge paategning paa denne „havde én mand skrevet dem“, og „rygtet hænger paa Per Persson“ (D N XIV 686, 687). Denne var en broder af hr. Vincens Lunges fogd Jørgen Persson, og han sendte 6. mars 1530 fra Helsingør Anders Haakonsson (? søn af Haaken paa Egge) nordover til sin broder med ærend (D N XIV 678). Det passer da godt, at han har været indom hos Vincens Lunge i Tønsberg paa veien.

Noget saadant vidnesbyrd, som ønsket var, findes imidlertid ikke udstedt; thi det ser ud for, at Jørgen Karlsson havde skiftet sind og med hele almuen stillet sig paa erkebispens side. I det ovenfor citerede brev af Trond Iversson siger nemlig denne efter at have meddelt forskellige nyheder: „Kan jeg ydermere spørge nogre tidend, da skal eders naade faa det til kjende med Jørgen Karlsson, fordi han haver agt sig til eders naade“. Det kan ikke tænkes, at Jørgen vilde paatage sig at bringe tidender fra Trond Iversson til Vincens Lunges fiende erkebispem, hvis han ønskede at ramme hr. Vincens's gavn og bedste som dennes „synderlig gode ven“. Saaledes vil det ogsaa kunne forstaaes, hvordan det gik til, at erkebispem fik sig tilsendt af Trond Iversson baade kopierne af Vincens Lunges forleningsbrev og dennes skrivelse til Jørgen Karlsson (D N XIV 661, 665; begge breve har paaskrift herom fra erkebispens kancelli).

Hvorvidt begivenhedernes gang er paavirket af Jørgens optræden, er vanskeligt at afgjøre. Almuens skrivelse til Frederik I har neppe havt den tilsigtede virkning; hr. Vincens suspenderedes vistnok fra besiddelsen af sit len Jæmteland, men kun for en kortere tid, idet kongen under 20. apr. 1530 indtil videre overdrog hr. Esge Bilde bestyrelsen deraf (D N XIV 610; XI 552). At kong Christjern II under sit andet ophold i Norge

ved nytåarstid 1532 gav erkebispem lensbrev paa Jæmteland, blev for saa vidt af mindre betydning (D N VIII 664).

— Om Jens Karlsson vides ikke sikkert, hvor han har boet, da hans fulde navn aldrig nævnes i forbindelse med nogen gaard. Om hans børn faar vi besked paa denne maade: I 1527 var der 3 systre, Ingrid, Kirstin og Karin, som med samtykke og raad af sine bønder og børn oppebar af Daniel og Sven i Heglid 12 mark, en ske paa 3 lod sam en del rede penge, alt for den odelsret, som de havde i Heglid, hvilket gods deres farmor „Ragel i Haaff“ tilforn solgte (D N XIV 604; sml. ovenfor s. 65). Naar nu deres farmor var Radgerd i Hov, og deres brødre ifølge et senere brev hedte Olav og Nils Jenssønner, saa har vi her for os fem af Jens Karlssons børn, hvortil saa med al sandsynlighed kommer Hamar-bispen Karl og hans syster i Medelpad.

I 1526 finder vi, at hustru Ingrids mand Jens i Bjerme (Näs) og hustru Kirstins mand Anders i Billestad (Hackås) paa skattinget i Hakkaas havde en sag fore med Olav Nilsson i Skede (Hackås). De klagede da over, at han sad inde med deres hustruers odel, som de skulde arve efter sine brødre Olav og Nils Jenssønner. Man fandt, at de havde denne sin ret i Vesterhus (Frösön), og de tildømtes derfor en sjettedel i denne gaard; men Olav skulde være fri og frels paa Skede (D N XIV 560). — Flere aar efter var der atter nogen ugreie med denne gaardpart, idet den var frakommet Jens, som nok brugte den; paa skattinget i Sunde 1534 bragte de to svogre samme sag fore og klagede over Nils Olavsson i Skede. Paa samme vis som første gang faldt dommen ogsaa nu: Anders og Jens skulde have en tridjung i halve Vesterhus, og Jens skulde selv „række efter“, hvorledes den var ham frakommet (D N XIV 727). — Jens Karlsson maa saaledes have eiet halvparten af Vesterhus, og da systerlod i hin tid var halvdelen af broderlod, vil det sees, at Olav og Nils Jenssønner hver havde en tredjedel, og Ingrid og Kirstin hver en sjettedel i fadersarven. Da systrene ikke havde odel i Skede, maa en af deres brødre vistnok være bleven gift did¹⁾.

¹⁾ Sml. D N XIV 160 og 164, hvor der paa Skede omtales mænd ved navn Baard (1486) og Mattis (1487).

„God mand“ Nils Olsson paa Skede havde to systre og en broder. Den ene syster, hvis navn vi ikke kjender, var gift med Olav Torgautsson paa Bleka (Näs). I 1544 overdrog han til sin værbroder al den del, som hans hustru tilfalden var efter fader og moder i Aangermanland og Medelpad, for 30 mark i sølvpenge, en okse god til 20 øre og et spand korn i godvilje, „paa det kjøbet skulde desto bedre at staa“ (D N XIV 811). Den anden syster hedte Birgitta og bodde paa Sillebakke (nu Silfbacken i Myssjö, anneks til Ovik). I 1546 solgte hun med sin bondes raad og samtykke til sin broder Nils al den del, hun aatte i Skede for 50 mark i gode guldpenge og et spand korn i godvilje (D N XIV 825). Begge disse udløsninger er vel som saa ofte ellers foregaaet i forbindelse med eller kort tid efter giftermålet. — I 1551 bytede Nils med sin broder Ørjan deres jord og gaard Skede ret i to, „som merker og staker siger fore“. Desuden fik Ørjan en stue, god 6 mark, hvilken tilkom Nils, og gav derfor igjen 10 øre; men hvad stuen var mere værd, det skulde han have i godvilje, „paa det bytet skal desbedre holdes og stadigt at blive“ (D N XV 600).

Hustruerne Ingrids og Kirstins husbønder Jens og Anders var brødre (D N XIV 703). Deres fader var Ketil Jonsson paa Bjerme (sml. D N III 849 og XIV 176) og havde en broder Bjørn (D N XIV 100); disses moder levede endnu i 1467 (ibid.). Vi ser, at Anders Ketilsson brugte Bjerme i 1494 og 1500, ja endnu i 1510 (D N XIV 176, 195, 215, 238). Men i 1513 og udover finder vi ham paa Billestad (D N XIV 250 o. fl. st.), medens Jens Ketilson i 1514 og udover sees at have brugt Bjerme (D N XIV 256 o. fl. st.). Billestad¹⁾, nabogaarden til Hov, har Anders maaske faaet ved sit giftermål med Kirstin Jensdtr., og det er derfor sandsynligt, at den har tilhørt Hovsættens gods. — I 1529 forøgede brødrene sit gods med halvdelen i Merle (Hackås) og halvdelen i Olberg (Näs), hvilken jord de fik sig tilskiftet af Ørjan paa Hov, uden at der siges, om det var ved odel eller ved at give jevngodt imod (D N XIV 670). — Et par aar efter finder

¹⁾ Nu Billsta, maa ikke forveksles med det nuværende Bällsta i Sunne.

vi, at Jens og Anders byttede gaarde, saa at den første fik Billestad, den anden Bjerme, hver med nærmere bestemte tilliggelser, og fælleseie. Brevet er dat. 3dje juli 1531 (D N XIV 703); da var byttet og flytningen skeet, men ikke saa straks i forveien; thi Anders var boende paa Bjerme allerede aaret før, den 31. jan. (D N XIV 674).

Jens's søn Une paa Billestad var gift med en systerdotter af Trond Sevasteson i Tavelnæs (Tafnäs i Sundsjö), og klagede over ham paa skattinget i Refsund 1548 i anledning af sin værmoders arv; men Trond viste med brev og vidner, at han havde betalt sin syster og hendes bonde efter deres egen vilje, baade for løst og fast, hvorfor hans brev dømtes at staa ved magt (D N XIV 852). Ifølge et brev af 1537 (D N XIV 763) fik den samme Trond en klage fra sine systerbørn, Olav, Jon og Halvard Annolvssønner i Landsem (Sundsjö), at deres moder havde faaet mindre end sine søstre ved udløsningen. Det vedheftede dokument (dat. 1519; D N XIV 275) er løsningsbrev for Tronds søster Agnes; da det vistnok ogsaa er hendes arv, som Une Jensson i Billestad førte klage over, maa Unes hustru have været en datter af Arnolv i Landsem.

Per Karlsson fra Hov var i 1440 gift med Ingegerd, en dotter af „beskedelig mand“ Hemming Olavsson i Øsen (nu Ösa i Ås sogn, Rödön); en syster af Ingegerd hedte Agnes og var gift med Per Philippusson i Ope (Brunflo) (D N III 758; sml. 1041 og XIV 69). Efter sin fader havde Ingegerd arvet halvt vestre Salem (Salom i Hackås) og rettighed i Salems lægde (nu Lägden i Hackås), samt efter sin moder Fetstad (nu Fäste i Hackås). I 1450 gjorde systrene jordskifte, og Ingegerd fik da af Agnes hendes faste fædrene, som var halvt Øsen¹⁾ med alle sine til læger, og saa meget, som hun aatte øst (ø: nord) „i lægdomen“ (Lägden i Ås, nord for Ösa) og Eginsjø (Ås), 1 fjerding i Hidsmo (Ås) og kvernested sammesteds, fremdeles fiske og elgsgaarde, som hendes del var. Hertil føiede Per Philippusson ved byttet en kaabe og en kjortel saa god som 18 svenske mark, og Per

¹⁾ Den anden halve del i Øsen eiedes af lagmanden Esbjørn Sæmundsson, som kjøbte den i 1434 af Erik Nilsson (D N XIV 47).

Karlsson gav igjen et kvernested øst (∴: nord) i aalen af Hovs eier (D N XIV 81). — Da Per Karlsson ved dette giftermaal kom i besiddelse af adskilligt jordegods, løste han sig ud fra Hov ved at tage 80 mark i penge for sin del; sammenlignet med hvad Christina fik, er dette mærkværdig lidet (D N III 965).

Efter Pers tid nævnes Øsen flere gange, og flere mænd som bosiddende paa gaarden. Det kan imidlertid ikke bestemt afgjøres, i hvilket ætteforhold de stod til Per og Ingegerd; vi finder i hvertfald navne, som er egne for Hovs-slegten (se stamtavle III).

Ikke langt fra Øsen ligger Vesterhus (paa Frösön), hvor domkirken i Upsala fra 1494 eiede noget gods (D N XVI 315). I 1526 bygslede (Ingrid Jensdotters mand) Jens Ketilsson (da i Bjerme) tilligemed Nils Eriksson i Øsen og Olav Persson i Vaglen (Frösön) med deres brødre og nærskyldte mænd af Jøns, electus til Upsala, dette domkirkens gods for sin og børnenes levetid mod en aarlig afgift af 10 mark (D N XVI 471, 472). Naar vi da i 1528 og 29 møder Ørjan i Vesterhus (D N XIV 625, 666), tør det antages, at han er den samme som Ørjan i Øsa (1524 og 26; D N XIV 472, 539) og muligens en broder af Nils i Øsa. Og naar vi fremdeles i 1551 støder paa Jon Eriksson i Vesterhus (D N XV 599), saa tør han ogsaa være af samme æt. Fra 1553 kjendes et brev, ifølge hvilket denne Jon med hjælp og bistand af hr. Erik Andersson, kirkeprest i Ovik og provst over Jæmteland, havde opryddet Vesterhus, som „var med skov overgroet“, hvorfor den hjælpsomme prest skaffede ham kong Gustavs stadfæstelsesbrev paa hans og børnenes ret til at bruge denne gaard (domkirkens del). Ogsaa kong Erik (XIV) gav 1555 sin bekræftelse derpaa, eftersom Jon havde sin gaard saa vel oprødt. — Da den geistlige jurisdiktion i Jæmteland ved syvaarskrigen kom under Norge, blev det hos den kongelige befalingsmand i Trondhjem, at saadan stadfæstelse maatte erholdes; to breve af denne art angaaende Vesterhus kjendes, et udstedt af Ludvig Munk 1572 og et andet af Jakob Hvitfeldt 1578. Det sidste omtaler en Bent Persson, der søgte at hindre Jons sønner Erik, Karl og Olav i besiddelsen af samme gaard, og det blev tilligemed de tre før nævnte breve af disse

brødre fremlagt for herredagen i Trondhjem den 8de september 1578, hvor ogsaa stadfæstelse paa den tidligere brugsret opnaaedes (Dombog for 1578 s. 190 f.).

En dotter af Per Karlsson var „ærlig“ og „beskedelig kvinde“ hustru Birgitta i Vesterhus. Siden hun allerede i 1477 var i besiddelse af denne gaard, tør hun have arvet sin farbroder Erik Karlsson (D N XVI 264); thi i 1487 var hun i Nidaros og havde da med sig det ovenfor citerede brev, hvorved Erik af sine brødre tilskiftes Vesterhus (D N III 747). — Efter erkebisop Gautes befaling blev brevet undersøgt af erkedegnen Ulv Olavsson, en kannik og to raadsmænd, hvilke da udstedte en erklæring om dets egthed i alle dele (D N III 959). Hensigten med dette vil forstaaes, naar man ser, hvad ærende hun gjorde sig did halvandet aar senere. Da havde hun med sig (sit søskendebarn) Olav Jensson for i fællesskab med ham at klage over, at de ikke havde faaet sin fulde fædrearv paa begge sider, besynderlig i det gods, som heder Hov, liggendes i Hakkaas sogn, — som dem var forholdet af herr Ørjan Karlsson, deres farbror, og efter ham af hans søn Karl Ørjansson („Gud dere begges sjæl naade“). Sagen paadømtes i Nidaros erkebispergaard 10. nov. 1488 af erkebispens selv, Gaute Ivarsson, lagmanden Erik Amundsson og fem raadsmænd der i byen. Som ombudsmand for Karl Ørjanssons børn mødte Per Olavsson og paastod, at der var gjort ret bytte mellem de brødre i levende live, samt omtalte de 80 mark, Per Karlsson havde taget for sin part i Hov. Domsræderne ransagede og overlas brevene, men fandt intet om lovligt skifte eller bytte mellem de brødre, da intet brev var givet paa Per Karlssons udløsning. Hustru Birgitta tilbød sig da at lægge de 80 mark til bytes igjen, idet hun paastod, at de ikke nær tilrækte for det, som hendes far skulde havt. Der dømtes da, at saa skulde gøres, og det forlig blev gjort, at hustru Birgitta og Olav Jensson med sine søskende og Karl Ørjanssons skilgjetne (ægtefødte) børn skulde gaa til ret tridjungs-bytte efter hr. Ørjan, Per og Jens i al den arv, som tilfaldt efter fader og moder og to deres brødre, Olav og Erik, som ingen børn efter sig havde (D N III 965).

Hvis hustru Birgitta har arvet sin farbror Erik, har hun vel foruden hans del i Vesterhus ogsaa faaet Brattaas (i Mariby)¹⁾ som Erik i 1447 havde kjøbt af Stephan og Bjørn Haavards-sønner (D N XIV 68). I saa fald har hun nok solgt igjen gaarden til Joan Bjørnsson, og det maa da være hendes børn, Rikard, Olav, Gjord og Niklis Perssønner, som i 1504 paa sin moders vegne oppebærer 7 mark i rede penge af denne Joan for den tiltale (odelsret), de havde i Brattaasen (D N XIV 214).

Hustru Birgitta maatte tre gange løse ud slegtninge, som havde odelsret i Vesterhus. — I 1477 fik „beskedelige mænd“ brødrene Olav og Erik i Sande (Hackås) af hende som begges deres frænke 10 svenske mark for den odelsret, de havde i Vesterhus, tilligemed forkjøbsret i tilfælde af nyt salg (D N XVI 264). — I 1479 betalte hustru Birgitta til sin frænke hustru Margit Joansdotter i Matanæs (Matnäset i Myssjö) seks alen klæde for hendes odelsbyrd (D N XVI 270). — En tredje, Martin Jonsson, havde tiltale i Vesterhus for sin hustru og værsyster. Han havde sin sag fore paa Frostatings lagret af Jæmteland, hvor den i nærvær af erkebispens og hr. Nils Henriksson („Gyldenløve“) blev paadømt af lagmanden i Trondhjem, Erik Amundsson, 1490. Der fandtes, at hustru Birgitta havde løst af sine frænder Olav og Erik i Sande deres odelsret i Vesterhus, og det syntes da domsmændene at være „lagom ligt“, at hun nu gav Martin 14 alen deventer krympet og overskaaret, hvilket og skede nogle dage efter (D N XVI 306).

Hvordan har det sig, at alle disse personer er odelsbaarne til Vesterhus? Denne gaard hørte, saavidt vides, til Hovs-ættens gods; men da der ikke her er tale om nogen af Karlssønnerne eller deres slegt, maa skyldskabet være fjernere.

¹⁾ I Diplomatariet staar Krattaas i Margaby sogn; men K er ganske vist læsefeil for B. Hverken paa Westrells eller paa Albin & Nordbecks kart over Jæmteland findes afsat nogen gaard i Mariby, som man her kan tænke paa. Men ifølge brev af 1548 (D N XIV 849; sml. XV 622 og 623) laa Kraakemyr i Brattaas-skogen vesten (o: sønden) for Svartsjøen bredved Hovsmyren og da denne sjø og myr efter kartet ligger indpaa Maribys nordgrænse, maa Brattaas have været i Mariby. I samme skog laa ogsaa en myr, tilhørende Ød i Mariby.

Den gamle Karl paa Hov omtales ingensteds udtrykkelig; men der kjendes en „beskedelig mand“ Karl Persson (1394/1428), som vistnok er den rette. Han købte i 1394 en gaard Solkestad i Hakkaas af Markus Nifsson og Radgerd Torgautsdr. Ved denne leilighed forseglers blandt andre Jon i Sandom (D N III 517). — I 1410 udsteder jæmtelænderne paa Upsala domkirkes og dronning Margretes vegne et brev paa en restgjæld af 600 mark til domprovsten Jens Nilsson i Upsala, og de to første i den lange række af navne er Karl Persson og Joan i Sandom (D N XVI 60. Sml. III 582 og VI 357). Det er muligt, at Karl paa Hov og Joan i Sande var brødre, og det vokser næsten til sandsynlighed, hvis man antager, at Olav og Erik i Sande er søskende af Margit Joansdr. i Matanæs og derfor maa være sønner af Joan i Sande. Kun saaledes bliver odelsbyrden til Vesterhus forklarlig. — Naar hin før omtalte Martin Jonsson gjorde gjældende sin hustrus og værsøsters odelsret i Vesterhus, og dommen fældes under hensyn til, hvad hustru Birgitta Persdotter tidligere havde betalt til sine frænder Olav og Erik i Sande, saa kan dette neppe forstaaes anderledes, end at de to kvinder var døtre af en af disse mænd. To sønner af Olav i Sande, Anders og Per, skjænkede derimod sin odelsret i Vesterhus til domkirken i Upsala og til biskopens bord, for sig og sine forældre til evindelig sjælegagn. Dette skede, da erkebiskop Jakob visiterede ved Brunflo kirke 22. jan. 1494. For at ikke siden nogen skulde melde sig, som var odelsbaaren til denne gaard, blev Vesterhus af provsten hr. Laurens 3 gange lovligen budt op tilkjøbs for saadanne. Herom udstedte lagmanden i Jæmteland, Magnus Hansson, sin bevidnelse 1495 $2\frac{2}{3}$; der har nok da efter opraabet alligevel meldt sig nogen, som havde odelsret (D N XVI 315, 318).

Margit Joansdr. i Matanæs var gift med Martin Sluto (D N III 693) og havde med ham en dotter Katrine (D N III 744) samt tre sønner, Karl, Jon og Henrik (D N XIV 153). Siden blev hustru Margit gift med Jon Jonsson (D N XVI 270) og havde med ham tre sønner, Per, Anders og Nils (D N XIV 153). De seks brødre stadfæster 1484 det kjøb, som deres (da afdøde)

moder gjorde paa Fastegaard (Oviken) med Jøn is i Myre (Oviken) for 20 jæmtske mark, hvortil Jon Jønsson i Myre og Enar Jønsson i Fastegaard yderligere fordum havde givet dem 10 jæmtske mark (D N XIV 153).

Om Anders Jonsson i Matanæs er at melde, at han ganske uden skyld blev aarsag til et slagsmaal og drab, som fandt sted hos presten i Hammardal i et drikkelag om sancte Katerine dag (25. nov.) 1519. Det gik saa for sig, at Jon Persson og Olav Nilsson „sate og drukko allis dere venners skaal i jæmteland; omsider drukkø de Anders' skaal i Matanæs“; men da Olav ikke vilde „gjøre den skaal ret saa vel som de andre“, kom de to op at trættes, og tilslut tog Jon en kaarde og „hug Olav i hovdit; deraf do han“. Paa lensmanden, hr. Olav Galles, befaling blev prov optaget herom af Jon Heidinsson, sysselmand i Jæmteland (1520 $27\frac{1}{2}$), og da efter hans ord „Jon Persson oforsynjo vart Olav Nilsson at skade“ (D N XIV 277), blev der efter kong Christjern II's befaling udstedt landsvistbrev for drabsmanden ved kansleren Mag. Mathias Hvøruf (Werff), provst ved Mariakirken i Oslo, 1520 $19\frac{1}{4}$ (D N XIV 279).

I 1528 sees en viss Jens Mortensson at have oppebaaret 26 mark i sone og godvilje af Per Andersson i Matanæs, Erik Karlsson og Jens og Per Jonssønner i Funæs (Myssjö) til stadfæstelse paa det kjøb, som hans fader gjorde med Per Andersson og de andre 3 Mænd, for sin odelsbyrd i vestre gaarden Funæs (D N XIV 647). Denne Jens's fader var Martin Gunbjørnsson, og fra julekvelden 1498 har vi et andet kjøb, som han gjorde, idet han solgte sine frænder, den ovennævnte Jon Martinssons børn, en systerdel i østre Funæs for 2 øre og 10 mark jæmtske (D N XIV 188.) Martins fader Gunbjørn og hans hustru Birgitta havde tidligere af Birgittas syster Elsebe kjøbt halvdelen af vestre Funæs for 23 jæmtske mark; dette kjøb stadfæstedes 1486 af hustru Elsebes sønner Nils, Mattis og Sten Asmundssønner (D N XIV 159). Det er derfor muligt, at frændskabet mellem Martin Gunbjørnsson og Jens og Per Jonssønner i Funæs bestaar deri, at disses fader Jon Martinsson var gift med en datter af Gunbjørn i Funæs.

Katrine Martinsdotter fra Matanæs blev gift med Sten Au-

dunsson¹⁾ paa Hallem (Myssjö), ved hvilken leilighed Martin Sluto gav ham gaarden Svidje, som var hustru Margits odel; denne solgte Sten igjen med sin værmoders samtykke 1438 til Svein Magnildsson for 2 jæmtske mark og 3 øre svenske (D N III 744). Stens søn Henrik havde fire sønner, hvoraf Jon og Sunvis blev paa Hallem, mens Sten og Nils 1526 solgte sin del i fædrene-gaarden til broderen Sunvis for 20 mark til hver (D N XIV 559). Sten var nemlig bleven gift med Agnes, en dotter af „beskedelig mand“ Nils Persson i Sunde (Refsund), og fik i 1509 af sin værfar et ødebøle Nor i Refsund for den tjeneste, han og hans hustru havde gjort denne (D N XIV 225). Sten eiede to tredjedele i gaarden Sunde (D N III 1063), og til sin del i Nor, som var Refsund kirkes eiendom, indtil Nils Persson kjøbte den i 1503 (D N III 1028), føiede han 1528 ogsaa de 2 tredjedele i samme gaard, som var kronens eiendom, idet hr. Vincens Lunge solgte ham den paa kong Frederiks vegne (D N III 1112)¹⁾. -- I 1512 erhvervede Sten sig dom paa et fiske i Gimdalen (Refsund), som hans hustrus bedstefader Per i Mordviken (Bräcke) havde faaet af Tivat Olavsson (1430) og dennes søn Benkt (1441) i saarbøder for Olav Simonsson, men hvilket hans værfar Nils havde solgt for længe siden (D N III 705, 766, 1053). — Stens søn Torkel i Sunde og hans brødre oppebar i 1536 af hustru Ingeborg i Hallem 4 mark til stadfæstelse paa det ovennævnte kjøb, som deres fader gjorde med sin broder, Ingeborgs mand Sunvis i Hallem (D N XIV 751).

¹⁾ Der forekommer samtidig en „beskeden mand“ Sten Øndsson (D N III 657; V 561; XV 50), der i sit vaaben førte to stjerner over og en under en hjelke, men han er en anden end Sten Audunsson, da hans faders navn Ønd sees at være det samme som Evind, hans kone at have hedt Ragnhild Gudbrandsdtr., og han selv at være død ved 1450 (dateringen er usikker. D N XV 77).

²⁾ Allerede 1505 havde Nils i Sunde, som da trættede med sin brodersøn Hemming i Mordviken (Bräcke) om ødejorden Nor, erhvervet sig dom, hvorved han tilkjendtes kongens del i gaarden for den skat, som tilforn var given deraf (D N XIV 215), og i 1517 opnaaede Sten i Sunde lagrettesdom paa, at han som nærmest boende var berettiget til at byggle kronens del i samme Nor (D N III 1071); kort efter modtog han kong Christjern II's stadfæstelse derpaa (D N III 1074).

Stamtavle I.

Karl paa Hov (Hackås)

Erik Karlsson, eiede Vesterhus (Frösön) og Brattaasen (Mariby), velbaaren mand, 1438/47 (? 71), var † 1488, børnløs.	Olav Karlsson, beskedelig mand, 1435/38, var † 1488, børnløs.	Hr. Ørjan Karlsson paa Hov, beskedelig mand, velbaaren mand, ridder, 1435/70, var † 1477; g. m. 1) N. N. 2) Margrete Jensdotter, tidligere g. m. Per. 1477.	Christina Karlsdr., 1435 (? 82).
1) Karl Ørjansson, eiede Hov, Gillestad og Løvdeberg (Hackås); beskedelig mand, hæderlig mand, 1470/82, var † 1488.		Knut og Gjord Pers-sønner 1477.	
Ørjan Karlsson paa Hov, god mand, dannemand, beskedelig mand, hæderlig mand, ærlig og velbyrdig mand, af vaaben* (Skanke), 1500/1530 ¹⁾ .		Hustru Anne Karlsdr. i Gillestad (Hackås), var † 1551; g. m. Per Jonsson.	
Per Ørjansson paa Hov, god mand, 1546/52, var † 53 ²⁾ .		(Flere nævnte) 1530.	Hustru Ingrid, N. N.; g. m. Sven Torgautsson i Gillestad, 1546/53 ³⁾ .
Gjord Persson i Hov, god mand, 1562 ⁴⁾ .		(Flere nævnte) 1553.	

¹⁾ D N III 1017. 1018. 1041. 1071; XIV 195. 203. 204. 213. 225. 238. 240. 250. 253. 256. 263. 272. 276. 392. 394. 481. 483. 512. 513. 559. 560. 561. 604. 623. 624. 641. 642. 646. 647. 666. 670. 674. 693. 696; XVI 358. 362. ²⁾ D N XIV 833; XV 625. 629. ³⁾ D N XV 709. ⁴⁾ D N XIV 833.

Stamtavle II.

Karl paa Hov (Hackas).

Jens Karlsson (? eiede Billestad (Hackas) og del i Vesterhus (Frösön)), dannemand, skjel-
rik mand, god mand, beskedelig m. (Skanke-vaaben), 1435-76, var † 1488¹⁾.

Olav Jenson (? paa Bille- stad), 1488, var † 1526	Nils Jenson (? paa Skede (Hackas)), var † 1526.	? Karl Jenson, hæderlig og velbyrdig mand (Skanke- vaaben), studerede 1486 i Rostock, 1487 i Greifswald, var kannik i Hamar 1492, kirkeherrepaa Toln 1497, official i Hamar 1500, electus 1504 og 5, biskop sammesteds 1506, † 1511/12.	Ingrid, 1527; g. m. Anders Ketilsson i Bjerne (Näs) 1494-1510, i Billestad 1513/29, i Bjerne 1530-31, hæderlig og beskedelig mand ²⁾ .	Kirstin, 1527; g. m. Jens Ketilsson i Bjerne 1514-29, i Billestad 1530/42, god mand (bomerke) ³⁾ .	Karin i Helsingland, 1527.	? N N. 1508; g. m. Per Kemppe i Medelpad, 1508.
Olav Nilsson i Skede, 1526; eiede gods i Aangerman- land og Me- delpad.	Olav Nilsson i Skede, 1526; eiede gods i Aangerman- land og Me- delpad.	Henrik i Bjerne, god mand, 1544-59 ⁴⁾ .	Une Jenson i Bille- stad, god mand, 1542/58 ⁵⁾ ; g. m. en dotter af Arnolv i Landsem (Sundsjö) (dannemand, 1508-17 ⁶⁾), og Agnes Sevastodotter fra Tavelnas (Sundsjö) (1519, var † 1537.)	Henrik Jens- son i Billestad, god mand, 1552-53 ⁷⁾ .	Lasse Jenson i Billestad, god mand, 1553 ⁸⁾ .	? ?
Nils Olsson paa Skede, god mand, 1534, 51 ⁹⁾ .	Ørjan Olsson paa Skede, 1550.	Birgitta Olaysdtr., 1546; g. m. N. N. paa Sillebakke (Myssjö). 1544, 51 (?) ¹⁰⁾ .	N. N. 1544; g. m. Olav Torgautsson paa Bleka (Näs), 1544, 51 (?) ¹⁰⁾ .			

¹⁾ D N III 742, 758, 763, 811, 833, 899, 965; VI 530; XIV 48, 61, 81, 100, 108; XV 102. ²⁾ D N III 1041; XIV 176, 195, 215, 238,
250, 502, 604, 615, 674. ³⁾ D N III 1064; XIV 2-6, 262, 273, 303, 557, 604, 605, 613, 643, 670, 706, 715, 732, 793. ⁴⁾ D N XIV 811;
XV 601, 686. ⁵⁾ D N XIV 793, 819; XV 621, 629, 660, 677. ⁶⁾ D N III 1071; XIV 223. ⁷⁾ D N XV 621, 629. ⁸⁾ D N XV 638. ⁹⁾ D N
V 1122; XIV 768. ¹⁰⁾ D N XV 607.

Karl paa Hov
(Hackås).

Hemming Olavsson i Øsen (Ås), beskedelig mand, 1410 8. var † 1440¹⁾.

Per Karlsson, dannemand, god mand, beskedelig mand, (Skankevaaben), 1438, 69²⁾.

var 1440 g. m. Ingegerd, 1440 50. eiede ¹⁾/₂ Øsen, Læggeden, Eginsjø, ⁴⁾/₄ i Hidsmo (Ås).

Årnes, 1440/50, eiede Fetstad, ¹⁾/₂ i vestre Saalem, Lægden (Hackås); g. m. Per Philippusson i Ope (Brunfno) (god mand, skjellig mand, 1440. 50³⁾).

?
Erik
i Øsen.

?
Per i Vaglen
(Frösön), 1484⁴⁾.

Hustru Birgitta Persdøtter, eiede Vesterhus (Frösön) og (?) Brattaasen (Mariby), beskedelig kvinde, ærlig kvinde. 1477/90. — ?

Per Eriksson i Øsan, ca. 1500⁵⁾.

?
Orjan i Øsa, god mand, 1524 26 (? i Vesterhus 1528/29).

?
Jens

?
Karl i Øsan, c. 1500⁶⁾.

?
N. N. (en

Olav Persson i Vaglen, dannemand, god mand, ca. 1500, 1526⁷⁾.

?
Erik i Vaglen, god mand, 1513, 56⁸⁾.

Rikard, Olav, Gjord og Nils Perssønner, 1504.

Jon Jensson i Øsan, 1551⁹⁾.

Nils Jensson paa Øsan, 1559¹⁰⁾.

Jon Karlsson i Øsan, 1554¹¹⁾.

To sønner (den ene: Mons) i Øsan, 1554¹¹⁾.

Per Eriksson i Vaglen, 1551¹²⁾.

?
Jon Eriksson i Vesterhus, 1551, 55.

Jørgen i Vaglen, 1597¹³⁾.

Erik, Karl og Olav Jonssønner i Vesterhus, 1572/78.

¹⁾ D N III 693, 697; VI 412; XVI 60. ²⁾ D N III 742, 811, 965; VI 478; XIV 55, 56, 57, 63, 68, 76, 84, 86, 87, 92, 104. Han er forskjellig fra velbaaren mand Per Karlsson, som var dronning Dorotheas fægd over Jæmteland og Sparbo fra 1465 og udover (D N XIV 97 o. fl. st.); thi denne førte i sit vaabenskjold en væbnel arm med sverd (D N XVI 264). ³⁾ D N XIV 69, 74. ⁴⁾ D N XIV 152. ⁵⁾ D N XIV 201. ⁶⁾ D N XIV 201, 243, 256, 286. ⁷⁾ D N XIV 201, 243, 256, 286. ⁸⁾ D N XIV 245; XV 680. ⁹⁾ D N XV 598. ¹⁰⁾ D N XV 681. ¹¹⁾ D N XV 648. ¹²⁾ D N XV 599. ¹³⁾ Dombog 1597, s. 117.

Stamtavle IV.

Per.

?

Karl Persson paa Hov (Hackås), beskædlig (beskeden) mand, 1394/1428, var † 1438¹⁾; g. m. Radgerd Ketilsdatter, levede endnu 1438.
(Se stamtavle I.—III.)

Joan i Sande (Hackås), 1394/1410²⁾.

? Olav i Sande, god mand, dannemand, beskædlig mand, (bomærke) 1435/81³⁾.
Erik i Sande, beskædlig mand, 1437/77⁵⁾.
Hustru Margit Joansdatter i Maanaes (Myssjö), 1428/79, var † 1484⁷⁾; g. m. 1) Martin Sluto (1428, 39)⁸⁾, 2) Jon Jonsson (1474/1500).⁹⁾

Anders Olavsson i Sande, dannemand, 1488/1510¹¹⁾.
To døtre, hvoraf en var g. m. Morten Jonsson (? i Vestianø eller Ø?), 1473, 90¹²⁾.
Karl Martinsson i Funaes (Myssjö), dannemand, skjellig mand, hæderlig mand, lensmand i Hakkaas, 1472/1501.¹³⁾
Jon Martinsson, 1473/84, god mand¹⁴⁾; ? g. m. en datter af Gunbjørn i Funaes (1486).
Henrik Martins-son, 1484.
Katrine Martinsdr., 1428, g. m. Sten Audunsson i Hallem (Myssjö), (1438, 61).¹⁵⁾
Per Jonsson, 1484.
Anders Jonsson i Maanaes, 1484/1524.¹⁶⁾
Nils Jonsson i Maanaes, 1484/93.¹⁶⁾

<p>ERIK ANDERS- son i Sande, god mand, 1551/62 (bomerke).¹⁷⁾</p>	<p>NILS PERSSON i Sande, god mand, 1524/36.¹⁸⁾</p>	<p>MATTHJ KARLSSON i Funeæs, god mand, 1528.</p>	<p>ERIK KARLSSON i Funeæs, god mand, 1525/28.¹⁹⁾</p>	<p>JENS JONS- son i Fu- neæs, 1528. nes, 1528.</p>	<p>HENRIK STENS- son i Hallen, beskedelig mand, 1462/1510.²⁰⁾</p>	<p>PER ANDERSSON i Matanees, god mand, skjellig mand, 1518/43.²¹⁾</p>
---	---	--	---	--	--	--

<p>ANDERS ERIKS- son i Sande, god mand, 1553, 56.²²⁾</p>	<p>BENKT NILSSON i Sande, 1553/62.²³⁾</p>	<p>JON MARTINSSON i Funeæs, 1538.²⁴⁾</p>	<p>JON HENRIKS- son i Hallen, god mand, god dannemand, 1518/47.²⁵⁾</p>	<p>SUNVIS HENRIKSSON i Hallen, god danne- mand, 1518, 26.²⁶⁾, var † 1536; g. m. hustru Ingeborg (1536).</p>	<p>STEN HENRIKSSON, skjelig mand, 1504/28.²⁷⁾; g. m. Agnes, dotter af Nils Persson i Sunde (Ref- sund), beskedelig mand, lensmand (1503), 1470/1509.²⁸⁾</p>	<p>ANDERS i Matanees, 1562.²⁹⁾</p>
---	--	---	---	--	---	---

<p>ERIK JONSSON, i Hallen, god mand, 1542/47.³⁰⁾</p>	<p>JON JONSSON i Hallen, 1557.³¹⁾</p>	<p>TORKEL STENS- son i Sunde, god mand, 1556/58.³²⁾</p>	<p>HENRIK STENS- son i Sunde, 1535.³³⁾</p>
---	--	--	---

¹⁾ D N III 517, 685, 693; VI 365. ²⁾ D N III 582; VI 357; XVI 60. ³⁾ D N III 641, 693, 709. ⁴⁾ D N III 900, 942, 964; XIV 63, 81, 108, 128, 140, 157, 160. Der nævnes ogsaa en „beskeden mand“ Olav Joansson 1421/26 (D N III 657, 679, 685); men det kan vanskeligt afgjøres, om det er den samme.

⁵⁾ D N III 899, 900; XIV 49, 81, 116. ⁶⁾ D N XIV 48. ⁷⁾ D N III 693, 744; XV 703. ⁸⁾ D N III 693, 730, 744, 749. ⁹⁾ D N XVI 270. J. J. førte skjold i seglet, men merket vides ikke. D N III 908, 937, 964; XIV 125, 160. ¹⁰⁾ D N XIV 160, 213. ¹¹⁾ D N III 964, 992, 1017, 1018, 1041; XIV 182, 188, 195, 196, 203, 213, 215, 236, 238. ¹²⁾ D N III 899, 938, 957, 1019; XIV 125, 138, 153, 159, 160, 188, 203, 204. ¹³⁾ D N XIV 117. ¹⁴⁾ D N III 744, 850; XIV 90. ¹⁵⁾ D N III 954, 957; XIV 160, 266, 276, 277, 395, 483. ¹⁶⁾ D N XIV 160, 182. ¹⁷⁾ D N XV 601, 602, 629, 639, 700. ¹⁸⁾ D N XIV 481, 502, 560, 674. ¹⁹⁾ D N XIV 513. ²⁰⁾ D N XIV 144, 157, 238; XV 703. ²¹⁾ D N III 1019; XIV 272, 276, 513, 647, 670, 788, 797, 798; XVI 362. ²²⁾ D N XV 638, 660. ²³⁾ D N XV 629, 660, 700. ²⁴⁾ D N XIV 768. ²⁵⁾ D XIV 272, 699, 741, 768, 784, 797, 807, 808, 838. ²⁶⁾ D N XIV 272, 559. ²⁷⁾ D N III 1046; XIV 219, 645. ²⁸⁾ D N III 887, 1028; XIV 183, 189, 213, 215, 224, 225. ²⁹⁾ D N XV 703. ³⁰⁾ D N XIV 793, 807, 838. ³¹⁾ D N XV 671. ³²⁾ D N XIV 751, 813, 824; XV 677. ³³⁾ D N XIV 735. ³⁴⁾ M. J., „dannemand“, „god mand“, 1473/90 (D N III 178; XIV 116, 134, 168, 175, 178, 275) vistnok = M. J. i Vestanø 1488 89 (D N III 964; XIV 145, 173) eller M. J. i Ø (= Vestanø), „skjellig mand“, 1480, 96 (D N III 929, 942, 964; XIV 140, 156, 163, 182, 184).